

УДК 78.031.5

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/92-2-12>

Катерина ЛОЗЕНКО,

orcid.org/0000-0002-0353-2454

кандидат мистецтвознавства,

старший викладач кафедри інтерпретології та аналізу музики
Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського
(Харків, Україна) kateryna.lozenko@num.kh.ua

ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ТА ІНТЕРМЕДІА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Стаття присвячена теоретичному осмисленню та методологічній диференціації понятійного апарату, пов'язаного з інтермедіальністю в контексті сучасного мистецтвознавства. Актуальність дослідження зумовлена «медіатизацією мистецтва» та бурхливим розвитком цифрової культури, що призводить до «розгерметизації» жанрових меж і появи складних аудіовізуальних та перформативних форм. Визначено, що традиційні для української гуманітаристики методи аналізу міжмистецьких зв'язків, які часто запозичені з літературознавства, виявляються недостатніми для дослідження новітніх, експериментальних творів, що активно залучають сучасні технологічні медіа. Виникає потреба у формуванні спеціалізованого аналітичного інструментарію, здатного охопити як естетичні, так і комунікативні параметри гібридних творів.

Мета дослідження полягає у розкритті специфіки інтермедіальних теорій у сучасній гуманітаристиці, диференціації ключових понять («синтез мистецтв», «інтермедіальність», «інтермедіа») та демонстрації потенціалу використання в мистецтвознавчому дискурсі концепції «інтермедіа» Діка Гігінса, виходячи з аналізу сучасних експериментальних практик.

У статті проаналізовано еволюцію та типологію поняття інтермедіальності, виокремлено його відмінність від поняття «синтез мистецтв» (де інтермедіальність фокусується на взаємодії та комунікативних контекстах, а не на естетичній гармонії). Досліджено основні положення концепції «інтермедіа» Діка Гігінса, сформульовані в контексті руху Fluxus та постдраматичного театру. Зроблено висновок, що концепція Гігінса, яка акцентує на гібридності, експериментальності, недетермінованості та перетині меж медіа (зокрема, залучення нових технологій), пропонує ефективну аналітичну модель для осмислення новітніх художніх практик, які не піддаються традиційній жанровій класифікації.

Ключові слова: інтермедіальність, інтермедіа, синтез мистецтв, Дік Гігінс, гібридна поетика, медіа-дослідження, інтерпретація, сучасні виконавські практики.

Kateryna LOZENKO,

orcid.org/0000-0002-0353-2454

PhD in Arts Studies,

Senior Lecturer at the Department of Interpretology and Music Analysis
Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts
(Kharkiv, Ukraine) kateryna.lozenko@num.kh.ua

INTERMEDIALITY AND INTERMEDIA IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY ART STUDIES: THEORETICAL ASPECTS

The article is dedicated to the theoretical comprehension and methodological differentiation of the conceptual apparatus related to intermediality within the context of contemporary art studies. The relevance of the research is determined by the "mediatization of art" and the rapid development of digital culture, which leads to the "depressurization" of genre boundaries and the emergence of complex audiovisual and performative forms. It is established that traditional methods of analyzing inter-art relations, often borrowed from literary studies within Ukrainian humanities, are proving insufficient for investigating the latest, experimental works that actively engage contemporary technological media. This necessitates the formation of specialized analytical tools capable of encompassing both the aesthetic and communicative parameters of hybrid creations.

The objective of the study is to reveal the specificity of intermedial theories in modern humanities, differentiate key concepts ("synthesis of arts," "intermediality," "intermedia"), and demonstrate the potential of engaging Dick Higgins's concept of "intermedia" in art discourse, based on the analysis of contemporary experimental practices.

The article analyzes the evolution and typology of intermediality, highlighting its difference from the "synthesis of arts" concept (where intermediality focuses on interaction and communicative contexts, rather than aesthetic harmony). The core principles of Dick Higgins's "intermedia" concept, formulated within the context of the Fluxus movement and post-

dramatic theatre, are investigated. It is concluded that Higgins's concept, which emphasizes hybridity, experimentalism, indeterminacy, and the transgression of medium boundaries (including the engagement of new technologies), offers an effective analytical model for interpreting the newest artistic practices that defy traditional genre classification.

Key words: *intermediality, intermedia, synthesis of arts, Dick Higgins, hybrid poetics, media studies, interpretation, contemporary performance practices.*

Постановка проблеми. Візуалізація сучасної культури, а також технічні новації і медіа, що все щільніше входять в життя суспільства, видозмінюють мистецьку практику і призводять до «розгерметизації» меж мистецтв, а також появи нових аудіовізуальних форм і жанрів. Таким чином, «медіатизація мистецтва» (термін В. Ривліної, 2021) вимагає оновлення аналітичного апарату сучасного мистецтвознавства та задіяння міждисциплінарного підходу, зокрема концепції мистецтва інтермедіа та теорії інтермедіальності.

Однак, слід відзначити, що традиційні для українського музикознавства методи дослідження інтермедіальності є запозиченими з літературознавства. Часто вони виявляються недостатніми для аналізу складних інтермедіальних творів, і дозволяють розглядати лише певні досить класичні інтермедіальні жанри (переважно це твори, які побудовані на методі інтермедіального переходу – опери, солоспіви, а також явище музичного екфразису). В той час як більш складні експериментальні зразки сучасної мистецької практики, з залученням нових форм медіа, залишаються недослідженими.

Інтермедіальний підхід в сучасній гуманітаристиці пропонує більш широкий погляд на мистецтво, враховуючи його зв'язки з іншими видами мистецтва, медіа та культурою. Він дозволяє досліджувати взаємодію різних семіотичних систем, контекст створення та сприйняття творів, а також нові форми художньої експресії. Концептуальне поле інтермедіальності відповідає основним тенденціям сучасної гуманітаристики: тяжінню до міждисциплінарності; інтересу до медіа (що пов'язано з бурхливим розвитком цифрової культури); пошуку нових методологічних підходів, які краще відповідають сучасним мистецьким практикам.

Останні дослідження та публікації. Окремі зразки інтермедіальних творів знайшли відгук у низці музикознавчих праць останніх років, проте, практично всі вони зосереджені на взаємодії музики і слова в різних варіаціях, використовуючи методологію літературознавства, і тільки зрідка звертаючись до творів, заснованих на взаємодії з новими медіа, або особливих формах мистецького синтезу.

Так, музикознавиця Валентина Редя у своїй статті досліджує музичність поезії Миколи Бажана, зосереджуючись на циклі «Нічні кон-

церти». Вона використовує інтермедіальний підхід, поєднуючи методи літературознавства та музикознавства, щоб проаналізувати, як М. Бажан використовує мову, щоб створити музичні образи. Авторка стверджує, що цикл «Нічні концерти» не просто «перекладає» музичні образи в поетичний текст, а використовує інтерпретацію одного мистецтва іншим. Вона описує цей процес як «синестезію мистецтв» або «семіотичний переклад», де музична сугестивність та невловимість емоцій передаються через звукову організацію вірша (Редя, 2019).

Ірина Вежневель у своїй статті досліджує камерно-вокальний цикл Франсіса Пуленка на вірші Луїзи де Вільморен «Заручини жартома» в інтермедіальному аспекті. Авторка розглядає цикл як «музичний портрет», що розкриває психологічні риси ліричної героїні та створює «автопортрет» композитора. Авторка досліджує, як Ф. Пуленк трансформує літературний образ ліричної героїні за допомогою музичних засобів. Вона використовує такі поняття, як «інтертекстуальність», «музичний портрет», «психологічний портрет», «автопортрет», щоб проаналізувати, як Ф. Пуленк створює багатовимірний образ героїні та розкриває її внутрішній світ (Вежневель, 2020).

Інтермедіальність в хоровій творчості на прикладі твору «Подолання» харківського композитора Віктора Мужчила досліджує в своїй статті Я. Кириленко. Авторка робить висновок, що «Подолання» є унікальною художньою композицією, яка синтезує хорову музику, театр, танець, візуальні та інші мистецькі елементи. Дослідниця пропонує концепцію «лібро-моделі» хорового перформансу як нового жанрового визначення для творів, що ґрунтуються на інтермедіальних зв'язках, і характеризується синтезом різних видів мистецтва, динамічною структурою та відкритістю до імпровізації (Кириленко, 2022).

Огляд літератури свідчить про зростаючий інтерес до інтермедіальних досліджень у музикознавстві. Автори розглядають різні аспекти взаємодії музики з іншими видами мистецтва, від поезії до театру. Однак, незважаючи на наявний потенціал, подібні праці часто ґрунтуються на традиційних формах аналізу та не в повній мірі використовують можливості, які відкривають нові медіа. Існує потреба у наукових розвідках, які б

глибше вивчали синестетичні зв'язки між різними видами мистецтва та розкривали потенціал інтермедіальності з використанням новітніх технологічних медіа для створення нових художніх форм.

Метою дослідження є розкриття специфіки інтермедіальних теорій в сучасній гуманітаристиці та демонстрація потенціалу використання в мистецтвознавчому дискурсі концепції «інтермедія», виходячи з сучасних мистецьких практик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інтермедіальності використовують у широкий палітрі наукових досліджень: філософії, соціології, культурології, літературознавстві, мистецтвознавстві, кінознавстві, а також в дослідженнях, присвячених новітнім медіа в журналістиці, що викликає складність формулювання універсальної дефініції. Намагаючись привести до спільного знаменника безліч сучасних концепцій інтермедіальності та широкого діапазону явищ, які вони охоплюють, дослідники відзначають неозначеність даного феномена, а також необхідність диференціювати його типи. Таким чином, в сучасній науковій парадигмі необхідно розкрити низку питань: дефініцій поняття, специфіки вивчення явища в різних галузях знань, типології.

Поняття *медіа* (від лат. *medium* – посередник) у сучасному гуманітарному дискурсі трактується як засіб передачі, збереження та репрезентації інформації. Від початкового значення «канал комунікації» воно еволюціонувало до складного культурного й філософського поняття, що охоплює як технологічні засоби (друк, фотографія, кіно, цифрові платформи), так і самі знакові системи, через які здійснюється комунікація в суспільстві. Як зазначає М. Маклюен, «медіум сам по собі є посланням» («The medium is the message») – тобто не лише зміст, а й форма подачі має визначальний вплив на культуру та сприйняття інформації (McLuhan, 1964). У цьому контексті медіа – не просто носій (носій зображення, звуку чи тексту), а структура, яка визначає спосіб сприйняття й комунікації твору. Зміна медіа часто призводить до трансформації художнього коду: наприклад, перехід від рукописної книги до друкованої зумовив появу нової естетики, жанрової системи та способів нарації.

Якщо поняття *медіа* вказує на засіб комунікації та художньої репрезентації, то префікс «*інтер-*» (від лат. *inter* – між) акцентує увагу на взаємодії, переході, перетині. У контексті інтермедіальності це означає не просто суміщення різних медіа, а динамічний простір між ними, в якому виникають нові смисли, форми та практики. Таким чином, *інтер-* репрезентує не стан, а процес – рух між

медіа, внаслідок якого змінюється не лише форма подачі, а й сам спосіб мислення про художній твір. Це «міжмедійне» поле стає ареною трансформацій, де різні медіа не зливаються в єдине ціле, а вступають у діалог, зберігаючи власну специфіку. Як зазначає І. Ельснер, префікс *інтер-* означає не лише просторову «міжність», а й часову, процесуальну динаміку, що підкреслює тимчасовий характер взаємодії медіа як момент переходу, трансляції чи взаємного впливу (Elsner, 2009). У цьому сенсі інтермедіальність виходить за межі простого суміщення мистецтв (як у випадку синтезу) й постає як особливий тип культурної та естетичної взаємодії, що вимагає комплексного аналізу на перетині медіазнавства, естетики, семіотики та культурології.

Відповідно до «*Routledge Encyclopedia of Narrative Theory*», термін «інтермедіальність» ввів до наукового дискурсу австро-німецький літературознавець Оге Ханзен-Льове, щоб окреслити взаємозв'язок між літературою, живописом (і, деякою мірою, музикою) у російському символізмі (Wolf, 2005: 252). Проте, ще у 1965 році співзасновник мистецького руху «*Fluxus*» Дік Гігінс (*Dick Higgins*), посилаючись на британського поета Семюеля Тейлора Колріджа (*Samuel Taylor Coleridge*), який у 1812 році використав слово «*intermedium*», вводить поняття «*intermedia*» у контексті культурологічного дослідження (Higgins, 1966: 40), під яким митець розуміє арт-проекти, у яких традиційні види мистецтва та медіа комбінуються для створення нових форм (наприклад, візуальної поезії, що об'єднує поезію та графічний дизайн).

Звісно, ідея синтезу мистецтв не була новою – це питання привертало увагу ще авторів античних естетик. Так, Арістотель у своїй «Поетиці» наголошує на складній структурі трагедії, яка поєднує поезію, музику, сценічну дію та танець, вказуючи на переваги цієї форми над епосом саме завдяки її багатокомпонентності. (Арістотель, 1967: 90). Пізніше питання синтезу мистецтв стало ключовим в творчій концепції «*Gesamtkunstwerk*» Ріхарда Вагнера, в основу якої покладено ідею художнього перетворення дійсності методом взаємодії елементів різних видів та жанрів мистецтва в одному творі. Проте, очевидно, що використовуючи термін «*intermedia*» Д. Гігінс хотів підкреслити інноваційний та трансгресивний потенціал інтермедіальних творів мистецтва, які артикують своє повідомлення поміж кількох медіа-форм.

Саме на цьому перетині – між медіа й мистецтвом як формами комунікації, репрезентації та естетичної трансформації – виникає потреба

у більш глибокому осмисленні співвідношення понять «медіа» та «мистецтво», а також «інтермедіальність» і «синтез мистецтв». Ці питання набувають особливої актуальності в умовах сучасного культурного контексту, де межі між різними формами виразності, технологічними платформами та видами мистецтва дедалі більше розмиваються.

Оскільки ми розглядаємо медіа не лише як технологічний інструмент трансляції інформації, але й у якості активного учасника процесу формування смислів, такий підхід актуалізує питання про медіальну природу самого мистецтва. Адже останнє не може бути осмислене поза процесами репрезентації та передачі смислів, які обумовлені як технологічними, так і символічними формами. У цьому контексті постає потреба розглянути мистецтво як специфічну форму медіації культурного досвіду.

Мистецтво як форма символічної діяльності реалізується через конкретні матеріальні носії (полотно, звук, тіло, текст тощо) та комунікаційні структури (вистава, перформанс, експозиція, цифрова платформа), що об'єднують митця, твір та глядача в єдиному процесі передачі смислів. Отже, у широкому сенсі мистецтво можна розглядати як одну з форм медіа, яка:

- здійснює комунікацію між митцем і суспільством через обрані матеріальні й технічні носії;
- транслює і трансформує досвід у символічних формах;
- бере участь у формуванні культурного ландшафту.

Такий підхід відкриває можливості для інтердисциплінарного аналізу мистецтва – на перетині естетики, теорії медіа, культурології та філософії комунікації. Він також віддзеркалює загальні тенденції в гуманітарних науках, зокрема – інтермедіальний поворот, що окреслився наприкінці ХХ століття. На думку американського дослідника Клауса Клювера (Clüver, 2007), цей злам засвідчив перехід від досліджень синтезу мистецтв до ширшого осмислення взаємодії між мистецькими формами й медіа. Так, автор виокремлює два магістральних напрямки дослідження інтермедіальності («Intermedial Studies»):

– дослідження синтезу мистецтв («*Interarts Studies*») – вивчають взаємодію літератури та інших мистецтв, а також окремих форм взаємодії мистецтв, у яких словесний початок не домінує (зображальні мистецтва, музика, танець, перформанс, театр, кінематограф, архітектура та ін). У фокусі уваги знаходяться естетично значущі об'єкти (висока культура);

– медіа дослідження («*Media Studies*») – присвячені інтермедіальним формам у контексті

сучасних процесів комунікації, виробництва, поширення, функціонування та споживання культурної продукції (радіо, популярний кінематограф та адаптація класичних текстів, телебачення, друковані видання, відео та ін.). У фокусі уваги опиняються будь-які об'єкти сучасної культури, в тому числі популярної та масової (Clüver, 2007: 20).

Якщо для інтерарт-досліджень на першому плані є проблеми естетики, то для медіа досліджень актуалізувався семіотичний підхід (тобто питання знакових систем і комунікації). Однак, як відзначає К. Клювер (так само: 21), в даний час обидва напрямки зникаються. Потреба переосмислити інтерарт-досліджень як інтермедіальних досліджень («*Studies of Intermediality*», «*Intermedial Studies*») виникла як через усвідомлення того, що відбувається поступова зміна практики міждисциплінарного дискурсу й теоретичної орієнтації, так і через наближення областей інтерарт та медіа досліджень.

Зближення інтерарт– та медіадосліджень, а також поява нових міждисциплінарних підходів актуалізують необхідність уточнення термінологічного апарату, що використовується в аналізі мистецьких практик. У цьому контексті постає потреба розглянути співвідношення понять «синтез мистецтв» та «інтермедіальність», аби уникнути термінологічної невизначеності та забезпечити аналітичну точність.

Попри те, що поняття синтезу мистецтв і інтермедіальності часто використовуються у схожих контекстах, між ними існує концептуальна різниця. Синтез мистецтв передбачає створення цілісного художнього твору шляхом гармонійного поєднання кількох мистецьких форм (наприклад, музики, поезії та сценічного дійства в опері або перформансі). В основі інтермедіальності ж лежить не стільки об'єднання, скільки взаємодія різних медіальних форм та систем репрезентації, яка може бути як цілісною, так і конфліктною, полівалентною, відкритою.

Інтермедіальність фокусується не лише на художніх (естетичних) параметрах, але й на умовах трансляції, матеріальних носіях, комунікативних контекстах. Якщо синтез має на меті естетичну єдність, то інтермедіальний аналіз досліджує сам механізм переходів між різними кодами – зображенням, звуком, текстом, цифровими форматами – та вивчає, як змінюється смисл у цьому процесі.

Таким чином, хоча інтермедіальність розвинулася з інтересу до синтезу мистецтв, однак у ХХІ столітті набула ширшого охоплення й аналітичного потенціалу, особливо в контексті цифрової культури, популярних жанрів та трансмедійного мислення.

Таблиця 1

Модель схематизації інтермедіальних явищ Ганса Ланда (цит за: Clüver, 2007: 15)

КОМБІНАЦІЯ		ІНТЕГРАЦІЯ	ТРАНСФОРМАЦІЯ
інтер-референс Ілюстрація Емблема Картина та назва Музика та назва Фоторепортаж Книжка з ілюстраціями	співіснування Реклама Марки Пісні Відео Комікси Опера Літургія Плакати	Конкретна поезія Звукова поезія Типографіка <i>Sprechgesang</i> Концептуальне мистецтво Малюнок алфавіту Іконічність Зображення, що містить словесні знаки	Словесний екфразис Музичний екфразис Екранізація роману у кіно Програмна музика, що написана на певний сюжет Театралізація тексту

Різноманіття інтермедіального дискурсу в сучасній мистецькій практиці породжує складнощі з його типологією. Тому наразі існує низка типологій інтермедіальних форм, що належать зарубіжним дослідникам, які сьогодні вже встигли стати «класичними». Коротко охарактеризуємо деякі з них.

Вернер Вольф виокремлює відкриту (пряму), і закриту (непряму) форми інтермедіальності. Відкрита форма є об'єднанням двох або більше медіа в одну мультимедійну форму, закрита передбачає трансформацію одного медіуму в інший за допомогою знаків кінцевого медіума (Wolf, 1999: 37–58).

Шведський дослідник Ганс Ланд (Lund, 1992) пропонує свою модель схематизації інтермедіальних явищ.

Варто зазначити, що широкий спектр явищ, пов'язаних із взаємодією різних медіальних форм, може ускладнювати розуміння та аналіз таких проявів навіть у межах окремого виду мистецтва. Наприклад, будь-яка класична опера вже передбачає «інтермедіальний перехід», адже літературний текст у ній втілюється в музично-драматичній формі. При цьому міжмедійні процеси охоплюють як традиційні жанрові форми як, наприклад, «Орфей і Еврідіка» К. В. Глюка (1762), так і сучасні твори на кшталт «Чорнобильдорфу» Романа Григоріва й Іллі Разумейка (2020), де використовуються новітні технології, інтерактивні елементи та перформативність, які виходять за рамки класичного розуміння жанру. У цьому контексті нам видається продуктивним виокремити інтермедіальні твори мистецтва, які значною мірою характеризуються експериментальністю, в окремий «жанр». На нашу думку, розвиток концепції «інтермедія» американського художника і композитора, співзасновника руху «*Fluxus*» Д. Гігінса, може бути набагато більш продуктивною в осмисленні сучасних інтермедіальних творів мистецтва.

У 1967 році американський художник Д. Гігінс опублікував свій маніфест під назвою «Заява про інтермедія» (Higgins, 1967). Цей документ –

обґрунтування необхідності плюралізму у творчості. Найважливішим призначенням мистецтва, на думку Д. Гігінса, є те, що воно є одним із способів спілкування людей, тобто засіб, за допомогою якого це спілкування може ефективно здійснюватись. Сучасне розуміння інтермедія, сформульоване Д. Гігінсом пізніше, вже після завершення історії «Флюксусу» та піку акціоністського руху в західному мистецтві, полягає в тому, що він став формою пошуку нового способу творчості, відкриття кордонів мистецтв та їх перетину (Higgins, 1984: 18–28).

Митець вважав що концепція розподілу медіа застаріла і неактуальна: «Ідея, що картина повинна бути створена фарбою на полотні, а скульптура не може бути намальованою [...] характерна для поділу суспільства на дворянство, [...] кріпаків і робітників [...]» (Higgins, D., Higgins, H., 2001: 49). Він вважав, що соціальні проблеми, які характеризують наш час, на противагу політичним, більше не допускають розділеного підходу. Адже картини, що прикрашають стіни чийогось маєтку, це просто дорогі предмети ручної роботи, що призначені для оздоблення стін багатих людей, але вони не допускають жодного діалогу. «Чому об'єкти Дюшана захоплюють, тоді як голос Пікассо слабшає?» – запитує Д. Гігінс, і сам відповідає: «Роботи Дюшана знаходяться між медіа, між скульптурою та чимось іншим, тоді як Пікассо легко класифікувати як намальований орнамент» (Higgins, D., Higgins, H., 2001: 49). На думку Д. Гігінса, нове інтермедія-мистецтво навіть не завжди створює певний жанр, тому що категоризація не є його основною задачею. Головне – знайти найкращі умови для вираження тієї чи іншої думки. Часто це вже не просто музика чи живопис, це щось, що лежить між видом мистецтва і філософією (Higgins, D., Higgins, H., 2001: 50).

Висновки. Концепт інтермедіальності здобув значну увагу в межах сучасної наукової парадигми, особливо в галузях літературознавства, медіа-досліджень, культурології, та мистецтвоз-

навства. Проте, широкий спектр явищ, які охоплює собою поняття інтермедіальності, може ускладнювати розуміння та аналіз різних її видів навіть в певному виді мистецтва. На противагу теорії інтермедіальності, концепція інтермедіа Діка Гігінса охоплює більш вузьке коло явищ – а саме експериментальних та міждисциплінарних творів сучасного мистецтва. Проаналізувавши теорію інтермедіа у роботах Д. Гігінса та його послідовників, можна виокремити такі основні специфічні аспекти творів інтермедіа:

1. *гібридність*: інтермедіа акцентує на змішуванні, об'єднанні та перетині різних художніх форм, дисциплін та медіа. Воно спонукає до дослідження меж традиційних художніх категорій та створення нових міждисциплінарних і гібридних форм;

2. *концептуалізація*: інтермедіа виходить за межі певного медіа, чи певної техніки та фокусується на концептуальних ідеях у творчому процесі;

3. *перетин меж мистецтв*: мистецтво інтермедіа уникає традиційних уявлень про художні межі, ієрархії та класифікації. Воно прагне порушити встановлені норми та розширити межі художнього вираження, поєднуючи та перетинаючи кордони традиційних медіа;

4. *відкритість* є важливими аспектами творів інтермедіа. Вони не обмежені жорсткими прави-

лами чи канонами, а надають простір для імпрізації, варіацій та відкритих інтерпретацій. Це сприяє творчому вільному потоку і дозволяє різним інтерпретаторам внести власну унікальну перспективу та особистість у сприйняття твору;

5. *дослідження нових технологій*: теорія інтермедіа включає в себе використання нових технологій та їх інтеграцію в художню практику. Вона підтримує експерименти художників з цифровими медіа, мультимедійними інсталяціями, інтерактивними технологіями та іншими новими інструментами для розширення можливостей художнього вираження.

Перспективи дослідження. Інтермедіальність як динамічне та міждисциплінарне поле наукових студій постійно еволюціонує, відкриваючи нові горизонти для аналізу сучасного мистецтва. На сьогодні концепція інтермедіальності значною мірою розвинена в межах літературознавчих та культурологічних підходів. Однак вихід за межі цих парадигм і впровадження інтермедіальних студій у музикознавство становить перспективний напрям подальших досліджень. Зокрема, осмислення мистецьких практик у світлі концепції інтермедіа, запропонованої Діком Гігінсом у контексті руху Fluxus, дозволяє актуалізувати інтердисциплінарні аналітичні моделі, релевантні для вивчення сучасної композиторської творчості, що тяжіє до перформативних і мультимедійних форм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арістотель. Поетика. / пер. з давньогр. Б. Тен. Київ : Мистецтво, 1967. 142 с.
2. Вежневцев, І. Л. Інтермедіальність і проблеми інтерпретації вокального циклу «Коротка соломинка» Ф. Пуленка. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. Вип. 39. С. 101–106. 2021.
3. Кириленко, Я. О. Інтермедіальні зв'язки в сучасних хорових композиціях (на прикладі перформансу В. Мужчиля «Подолання»). Fine Art and Culture Studies. № 1. С. 77–82. 2022.
4. Редя, В. Я. "Пишу вірші на музику..." (до проблеми інтермедіальності у циклі "Нічні концерти" Миколи Бажана). Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 124. С. 18–30. 2019. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnmau_2019_124_5.
5. Ривліна, В. М. Медіатизація мистецтва: комунікаційні аспекти. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соціальних комунікацій. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. 2021. URL: <http://uacademic.info/ua/document/0421U101890>.
6. Hansen-Löve, A. A. Intermedialität und Intertextualität: Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst. Dialog der Texte: Hamburger Kolloquium zur Intertextualität. Wien: Gesellschaft zur Förderung slawistischer Studien. S. 291–360. 1983.
7. Higgins, D. Horizons: The poetics and theory of the intermedia. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press. 1984.
8. Higgins, D., & Higgins, H. Synesthesia and Intersenses: Intermedia. Leonardo. Vol. 34. № 1. P. 49–54. 2001.
9. Lund, H. Text as picture: Studies in the literary transformation of pictures. Lewiston, NY: Edwin Mellen Press. 1992.
10. McLuhan, M. Understanding media: The extensions of man. New York, NY: McGraw-Hill. 1964.
11. Wolf, W. The musicalization of fiction: A study in the theory and history of intermediality. Boston, MA: Brill Rodopi. 1999.
12. Wolf, W. Intermediality. Routledge Encyclopedia of Narrative Theory. New York, NY: Routledge. P. 252–256. 2005.
13. Clüver, C. Intermediality and Interarts Studies. Changing Borders: Contemporary Positions in Intermediality. Lund : Intermedia Studies Press. P. 19–37. 2007.
14. Elsner, I. Intermedialität – Begriff und Kontext. Intermedialität: Theorie und Praxis eines interdisziplinären Konzeptes. Würzburg: Königshausen & Neumann. S. 11–28. 2009.

REFERENCES

1. Aristotel. (1967). *Poetyka*. [Poetics]. / per. z davnohr. B. Ten. Kyiv : Mystetstvo. 142 p. [in Ukrainian].
2. Vezhnevets, I. L. (2021). Intermedialnist i problemy interpretatsii vokalnogo tsyклу «Korotka solomynka» F. Pulenka. [Intermediality and interpretation issues of the vocal cycle "Short straw" by F. Poulenc]. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. pr. Vyp. 39*. P. 101–106. [in Ukrainian].
3. Kyrylenko, Ya. O. (2022). Intermedialni zv'iazky v suchasnykh khorovykh kompozytsiakh (na prykladi performansu V. Muzhchyliya «Podolannia»). [Intermedial connections in modern choral compositions (on the example of V. Muzhchil's performance "Overcoming")]. *Fine Art and Culture Studies*. № 1. P. 77–82. [in Ukrainian].
4. Redia, V. Ya. (2019). "Pyshu virshi na muzyku..." (do problemy intermedialnosti u tsykli "Nichni kontserty" Mykoly Bazhana). ["I write poetry to music..." (to the problem of intermediality in the cycle "Night Concerts" by Mykola Bazhan)]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Tchaikovskoho*. Vyp. 124. P. 18–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnmav_2019_124_5. [in Ukrainian].
5. Ryvlin, V. M. (2021). Mediatyzatsiia mystetstva: komunikatsiini aspekty [Mediatization of art: communication aspects]. Dis. na zdobuttia nauk. stupenia kand. nauk iz sotsialnykh komunikatsii. Dniprovskiy natsionalnyi universytet imeni Olesii Honchara. URL: <http://uacademic.info/ua/document/0421U101890>. [in Ukrainian].
6. Clüver, C. (2007). Intermediality and Interarts Studies. In J. Arvidson, M. Askander, J. Bruhn, & H. Führer (Eds.), *Changing Borders: Contemporary Positions in Intermediality* (pp. 19-37). Lund: Intermedia Studies Press.
7. Elsner, I. (2009). Intermedialität – Begriff und Kontext. In S. Bruhn & I. Elsner (Eds.), *Intermedialität: Theorie und Praxis eines interdisziplinären Konzeptes* (pp. 11–28). Würzburg: Königshausen & Neumann.
8. Hansen-Löve, A. A. (1983). Intermedialität und Intertextualität: Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst. In W. Schmid & W.-D. Stempel (Eds.), *Dialog der Texte: Hamburger Kolloquium zur Intertextualität* (Wiener Slawistischer Almanach, Sonderband 11, pp. 291–360). Wien: Gesellschaft zur Förderung slawistischer Studien. Higgins,
9. D., & Higgins, H. (2001). Synesthesia and Intersenses: Intermedia. *Leonardo*, 34(1), 49-54.
10. Higgins, D. (1984). *Horizons: The poetics and theory of the intermedia*. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
11. Lund, H. (1992). *Text as picture: Studies in the literary transformation of pictures* (Translated by K. Goetrick). Lewiston, NY: Edwin Mellen Press.
12. McLuhan, M. (1964). *Understanding media: The extensions of man*. New York, NY: McGraw-Hill.
13. Wolf, W. (2005). Intermediality. In D. Herman, M. Jahn, & M.-L. Ryan (Eds.), *Routledge Encyclopedia of Narrative Theory* (pp. 252–256). New York, NY: Routledge.
14. Wolf, W. (1999). *The musicalization of fiction: A study in the theory and history of intermediality*. Boston, MA: Brill Rodopi.

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 19.12.2025